

سلامی

دانشگاه شهید چمران اهواز
دانشکده علوم زمین
گروه جغرافیا و برنامه ریزی شهری
پایان نامه جهت اخذ درجه کارشناسی ارشد

عنوان:

بررسی توزیع فضایی فضای سبز(پارک ها) در شهر خرم آباد

دانشجو:

فاطمه شهبازی

استاد راهنما:

دکتر سعید امانپور

استاد مشاور:

کامران رضایی جعفری

اسفند ۱۳۸۹

تقدیم به

پدر و مادرم،

آنان که از وجودشان آغاز شدم، و در هوای پاک نگاهشان نفس می کشم.

به همسرم،

که در خاک نفس هایش ریشه دارم و زنده ست دلم در هوای وجودش .

و به خواهر و برادر مهربانم.

اکنون که به یاری خداوند این پایان نامه به اتمام رسیده، بر خود واجب می دانم که مراتب تقدیر و سپاسگزاری از کسانی که مرا در این راه یاری نمودند، به جا آورم.

- از اساتید راهنما و مشاور گرامی، آقای دکتر سعید امانپور و آقای دکتر کامران رضایی جعفری به خاطر راهنمایی ها و مساعدت هایشان تقدیر و تشکر می نمایم.

- از مادرم و همسرم بخاطر صبوری، زحمات و همراهی شان در تمام مراحل این تحقیق بی نهایت سپاسگزارم.

- تقدیر و تشکر ویژه دارم از پیشگاه آقایان سید عبدالله و روح اله حسینی که در این راه مرا یاری نمودند.

- در نهایت از دوستان خوبم خانم عاطفه احمدی و معصومه نقدی پور و همه ی کسانی که مرا به نوعی در به انجام رساندن این تحقیق یاری نمودند، تشکر می نمایم.

نام خانوادگی: شهبازی	نام: فاطمه
موضوع پایان نامه: بررسی کیفیت و نحوه ی توزیع فضای سبز (پارک ها) در شهر خرم آباد	
استاد راهنما: دکتر سعید امانپور	استاد مشاور: آقای کامران رضایی
جغفری	
درجه تحصیلی: کارشناسی ارشد	رشته: جغرافیا
محل تحصیل: دانشگاه شهید چمران اهواز	گرایش: برنامه ریزی شهری
محل تحصیل: دانشکده: علوم زمین	
تاریخ فارغ التحصیلی:	
تعداد صفحات: ۱۶۳	
کلید واژه ها: فضای سبز، پارک، توزیع پارک ها، کیفیت پارک ها	
<p style="text-align: right;">چکیده</p> <p>امروزه شهرها به ویژه شهر های بزرگ با رشد بالای جمعیت و توسعه کالبدی مواجه هستند . از این رو این گونه توسعه سبب شده است تا شهر ها با مسائل و تنگناهایی چون دوری از طبیعت، کاهش فضاهای تفریحی و گذران اوقات فراغت و کاهش فضای باز مواجه گردند. البته توجه به افزایش فضای سبز ضرورت دارد و مهم تر از وسعت آن، توجه به کیفیت فضای سبز در محیط می باشد، در صورتی که توسعه امروزی ما، کاملا با فضای سبز متضاد است. یکی از مهم ترین اهداف در مطالعات شهری، ایجاد تعادل است. این امر برای برنامه ریزان شهری دارای بیشترین درجه اهمیت است. چنانچه طرز قرارگیری و توزیع خدمات شهری و کاربری ها، از جمله فضای سبز دارای تعادل باشند، همه قشرهای جامعه تا حد امکان از آنها بهره خواهند برد .</p> <p>هدف از این تحقیق بررسی توزیع فضایی فضای سبز (پارک ها) در شهر خرم آباد می باشد.</p> <p>این تحقیق بر اساس روش توصیفی – تحلیلی صورت گرفته است و در آن برای بررسی کیفیت پارکهای شهر خرم آباد تعدادی پرسشنامه مبتنی بر درجه رضایت مندی از وضعیت عوامل موثر بر کیفیت پارکها در میان بازدید کنندگان پارکهای این شهر توزیع شد که جهت تجزیه و تحلیل این اطلاعات از تکنیک های آماری نرم افزار SPSS و برای ترسیم نقشه های توزیع پارکها از نرم افزار GIS استفاده شده است.</p> <p>یافته های تحقیق حاضر بیانگر این مطلب است که توزیع پارک ها در شهر خرم آباد نا متوازن و کیفیت آنها نا مناسب و نامطلوب می باشد و برای رفع این مشکلات باید در راستای بهبود وضعیت عوامل موثر در کیفیت پارکها و همچنین در نظر گرفتن جمعیت و نیازهای آن در برنامه ریزی و توزیع پارکها، و ایجاد نوعی توازن (با توجه به جمعیت) در توزیع این اماکن در سطح این شهر و مناطق آن اقدام نمود.</p>	

فهرست مطالب

عنوان صفحه

فصل اول: کلیات تحقیق

۱-۱- بیان مسئله	۲
۱-۲- ضرورت تحقیق	۳
۱-۳- فرضیات تحقیق	۴
۱-۴- اهداف تحقیق	۴
۱-۵- پیشینه ی موضوع در ایران و جهان	۵
۱-۶- روش انجام تحقیق	۸
۱-۷- موارد استفاده از تحقیق	۹
۱-۸- محدودیت های تحقیق	۹
۱-۹- مراحل زمانی انجام تحقیق	۹

فصل دوم: مبانی نظری

۲-۱- تعاریف و مفاهیم	۱۲
۱-۲-۱- کاربری اراضی	۱۲
۲-۲-۱- فضای سبز	۱۲
۲-۲-۱- پارک(بوستان)	۱۳
۲-۲-۲- انواع فضاهای سبز شهری	۱۵
۲-۳- انواع پارک ها	۱۷
۲-۴- تاریخچه ی فضای سبز در جهان	۲۰
۲-۵- تاریخچه ی فضای سبز در ایران	۲۳
۲-۶- روند تحولات نگرش به فضای سبز	۲۶
۲-۷- جایگاه کاربری فضای سبز در برنامه ریزی شهری	۲۷
۲-۸- جایگاه فضای سبز در فرهنگ ایرانی	۲۸
۲-۹- نقش مردم در گسترش و نگهداری فضای سبز	۲۹
۲-۱۰- اهداف ایجاد فضای سبز	۳۰
۲-۱۱- نقش و اهمیت فضای سبز در زندگی شهری	۳۰
۱-۲-۱۱- ضرورت فضای سبز	۳۱

۳۲ آثار فضای سبز بر بیوکلیمای شهر	۱۱-۲-۲
۳۲ اهمیت و نقش فضای سبز از بعد شهرسازی و تکنیکی	۱۱-۲-۳
۳۳ نحوه ی تاثیرگذاری فضای سبز بر اقلیم شهری	۱۱-۲-۴
۳۳ اهمیت پارک ها در محیط شهر	۱۲-۲
۳۴ عملکردهای اصلی فضاهای سبز شهری	۱۳-۲
۳۴ از نظر ساخت کالبدی شهر	۱۳-۲-۱
۳۵ از نظر عملکرد اکولوژیکی	۱۳-۲-۲
۳۵ از نظر عملکرد اجتماعی- روانی	۱۳-۲-۳
۳۵ تاثیرات عمده ی فضای سبز	۱۴-۲
۴۱ معیارهای برنامه ریزی فضاهای سبز شهری	۱۵-۲
۴۱ استانداردهای فضای سبز	۱۵-۲-۱
۴۶ معیارهای محیطی فضای سبز	۱۶-۲
۴۷ الگوهای فضاهای سبز درون شهری(پارک ها)	۱۷-۲
۴۹ دسترسی راحت	۱۸-۲
۴۹ تاسیسات پارک ها	۱۹-۲
۴۹ تجهیزات پارک ها	۲۰-۲
۵۰ کیفیت پارک ها و عوامل موثر در آن	۲۱-۲

فصل سوم: شناخت محدوده ی مطالعاتی

۵۳ استان لرستان	۱-۳
۵۳ موقعیت، مساحت و تقسیمات سیاسی	۱-۳-۱
۵۵ آب و هوا	۱-۳-۲
۵۵ ویژگی های طبیعی و زمین شناسی	۱-۳-۳
۵۶ جنگل ها و پوشش گیاهی	۱-۳-۴
۵۸ شبکه آب ها	۱-۳-۵
۵۸ خصوصیات جمعیتی	۱-۳-۶
۵۹ ساختار سنی و جنسی جمعیت	۱-۳-۶-۱
۶۰ شهرستان خرم آباد	۲-۳
۶۰ موقعیت جغرافیایی و تقسیمات سیاسی	۲-۳-۱
۶۳ مساحت	۲-۳-۲

۶۳ اقلیم ۳-۳-۲
۶۵ دمای هوا ۱-۳-۳-۲
۶۶ رطوبت ۲-۳-۳-۲
۶۷ بارندگی ۳-۳-۳-۲
۶۹ یخبندان ۴-۳-۳-۲
۷۰ ساعات آفتابی ۵-۳-۳-۲
۷۱ باد ۶-۳-۳-۲
۷۲ توپوگرافی و زمین شناسی ۴-۳-۲
۷۴ خاک ۵-۳-۲
۷۵ پوشش گیاهی ۶-۳-۲
۷۵ جنگل ۱-۶-۳-۲
۷۵ مراتع ۲-۶-۳-۲
۷۵ منابع تامین آب ۷-۶-۳-۲
۷۶ رودخانه ها و آب های سطحی ۱-۷-۳-۲
۷۶ آب های زیرزمینی ۲-۷-۳-۲
۷۷ خصوصیات جمعیتی ۸-۳-۲
۷۷ وضع جمعیت در گذشته و حال ۱-۸-۳-۲
۷۹ ساختار سنی و جنسی جمعیت ۲-۸-۳-۲

فصل چهارم: شناخت وضع موجود و تجزیه و تحلیل داده ها

۸۲ یافته ها
۸۲ بخش اول
۸۲ ۴-۱ وضعیت فضای سبز در شهر خرم آباد
۸۸ ۱-۴-۱ سرانه ی فضای سبز در شهر خرم آباد
۸۹ ۴-۲ پراکندگی پارک ها در شهر خرم آباد
۸۹ ۱-۴-۲ تعداد و مساحت و سرانه ی پارک ها به صورت کلی
۹۱ ۲-۴-۲ جمعیت و مساحت مناطق و تعداد پارک ها به صورت کلی
۹۱ ۳-۴-۲ جمعیت و مساحت مناطق و مساحت پارک ها به صورت کلی
۹۲ ۴-۴-۲ تعداد و مساحت پارک ها به تفکیک سلسله مراتب شهری
۹۲ ۵-۴-۲ جمعیت و مساحت مناطق و تعداد پارک ها به تفکیک سلسله مراتب شهری

- ۶-۴-۲- جمعیت و مساحت مناطق و مساحت پارک ها به تفکیک سلسله مراتب شهری ۹۳
- ۷-۴-۲- توزیع پارک ها در شهر خرم آباد ۹۵
- ۸-۴-۲- توزیع پارک ها در مناطق سه گانه ی شهر مورد مطالعه ۹۵
- ۹-۴-۲- شعاع دسترسی پارک ها در شهر خرم آباد ۹۵
- ۱۰-۴-۲- توزیع پارک های واحد همسایگی در شهر خرم آباد ۱۰۰
- ۱۱-۴-۲- توزیع پارک های واحد همسایگی در مناطق سه گانه ی شهر مورد مطالعه ۱۰۰
- ۱۲-۴-۲- توزیع پارک های محلی در شهر خرم آباد ۱۰۰
- ۱۳-۴-۲- توزیع پارک های محلی در مناطق سه گانه ی شهر مورد مطالعه ۱۰۰
- ۱۴-۴-۲- توزیع پارک های ناحیه ای در شهر خرم آباد ۱۰۰
- ۱۵-۴-۲- توزیع پارک های ناحیه ای در مناطق سه گانه ی شهر مورد مطالعه ۱۰۱
- ۱۶-۴-۲- توزیع پارک های منطقه ای در شهر خرم آباد ۱۰۱
- ۱۷-۴-۲- توزیع پارک های ناحیه ای در مناطق سه گانه ی شهر مورد مطالعه ۱۰۱
- ۱۸-۴-۲- شعاع دسترسی پارک های واحد همسایگی ۱۱۰
- ۱۹-۴-۲- شعاع دسترسی پارک های محلی ۱۱۰
- ۲۰-۴-۲- شعاع دسترسی پارک های ناحیه ای ۱۱۰
- ۲۱-۴-۲- شعاع دسترسی پارک های منطقه ای ۱۱۰
- ۲۲-۴-۲- الگوی توزیع پارک ها در شهر خرم آباد ۱۱۵
- بخش دوم ۱۱۶
- ۴-۳- مواد و روش ها ۱۱۶
- ۱-۴-۳- روش گردآوری اطلاعات ۱۱۶
- ۲-۴-۳- جامعه ی آماری ۱۱۶
- ۳-۴-۳- تعیین حجم نمونه ۱۱۶
- ۴-۴-۳- روش نمونه گیری ۱۱۸
- ۵-۴-۳- روایی پرسشنامه ۱۱۸
- ۶-۴-۳- پایایی پرسشنامه ۱۱۸
- ۴-۴- کیفیت پارک ها ۱۱۹
- ۴-۵- ضرایب همبستگی پیرسون و اسپیرمن ۱۲۶
- ۱-۴-۵- بررسی رابطه ی بین جنسیت و درجه رضایت مندی از چشم انداز ۱۲۶
- ۲-۴-۵- بررسی رابطه ی بین جنسیت و مواجه شدن یا نشدن با افراد مزاحم در پارک ۱۲۷
- ۳-۴-۵- بررسی رابطه ی بین جنسیت و درجه رضایت مندی از روشنایی پارک ۱۲۹

- ۱۳۰ ۴-۴-۵- بررسی رابطه ی بین جنسیت و درجه رضایت مندی از نحوه ی پارک خودرو
- ۱۳۱ ۵-۴-۵- بررسی رابطه ی بین جنسیت و درجه رضایت مندی از مبلمان پارک
- ۱۳۲ ۶-۴-۵- بررسی رابطه ی بین جنسیت و درجه رضایت مندی از تاسیسات و تجهیزات پارک
- ۱۳۴ ۷-۴-۵- بررسی رابطه ی بین جنسیت و درجه رضایت مندی از امکانات بازی کودکان و نوجوانان
- ۱۳۵ ۸-۴-۵- بررسی رابطه ی بین جنسیت و درجه رضایت مندی از وضعیت کلی پارک
- ۱۳۶ ۹-۴-۵- بررسی رابطه ی بین سن و درجه رضایت مندی از چشم انداز پارک
- ۱۳۷ ۱۰-۴-۵- بررسی رابطه ی بین سن و مواجه شدن یا نشدن با افراد مزاحم در پارک
- ۱۳۸ ۱۱-۴-۵- بررسی رابطه ی بین سن و درجه رضایت مندی از روشنایی پارک
- ۱۴۰ ۱۲-۴-۵- بررسی رابطه ی بین سن و درجه رضایت مندی از نحوه ی پارک خودرو
- ۱۴۱ ۱۳-۴-۵- بررسی رابطه ی بین سن و درجه رضایت مندی از مبلمان پارک
- ۱۴۲ ۱۴-۴-۵- بررسی رابطه ی بین سن و درجه رضایت مندی از تاسیسات و تجهیزات پارک
- ۱۴۳ ۱۵-۴-۵- بررسی رابطه ی بین سن و درجه رضایت مندی از امکانات بازی کودکان و نوجوانان
- ۱۴۵ ۱۶-۴-۵- بررسی رابطه ی بین سن و درجه رضایت مندی از وضعیت کلی پارک
- ۱۴۷ ۴-۶- جمع بندی

فصل پنجم: آزمون فرضیات، نتیجه گیری و ارائه ی راهکارها

- ۱۴۹ ۵-۱- آزمون فرضیه ها
- ۱۵۴ ۵-۲- نتیجه گیری
- ۱۵۶ ۵-۳- پیشنهادها
- ۱۵۷ منابع و مآخذ
- ۱۶۴ پیوست ها

فهرست جداول

عنوان صفحه

جدول ۱-۱: مراحل زمانی انجام تحقیق	۹
جدول ۲-۱: سهم سرانه ی فضای سبز در شهرهای مختلف جهان و استانداردهای تعیین شده	۴۴
جدول ۲-۲: سرانه ی پیشنهادی کاربری فضای سبز در منابع مختلف	۴۵
جدول ۲-۳: شعاع دسترسی و سرانه ی بوستان ها	۴۸
جدول ۲-۴: فهرست نیازهای یک پارک شهری بزرگ	۴۹
جدول ۳-۱: تعداد و تراکم جمعیت، خانوار و متوسط رشد سالانه ی جمعیت استان لرستان طی	
سالهای ۱۳۴۵ تا ۱۳۸۵	۵۸
جدول ۳-۲: تعداد جمعیت استان لرستان بر حسب جنس و وضع سکونت در سال ۱۳۸۵	۵۹
جدول ۳-۳: تعداد خانوار استان لرستان بر حسب وضع سکونت در سال ۱۳۸۵	۵۹
جدول ۳-۴: توزیع جمعیت استان لرستان بر حسب سن، جنس و وضع سکونت در سال ۱۳۸۵	۵۹
جدول ۳-۵: میانگین سالانه ی دمای شهر خرم آباد طی سالهای ۱۳۶۷ تا ۱۳۸۶	۶۵
جدول ۳-۶: توزیع سالانه ی رطوبت نسبی در شهر خرم آباد طی سالهای ۱۳۶۷ تا ۱۳۸۶	۶۶
جدول ۳-۷: میزان بارندگی در شهر خرم آباد طی سالهای ۱۳۶۷ تا ۱۳۸۶	۶۸
جدول ۳-۸: تعداد روزهای یخبندان در شهر خرم آباد طی سالهای ۱۳۶۷ تا ۱۳۸۶	۶۹
جدول ۳-۹: توزیع سالانه ی ساعات آفتابی در شهر خرم آباد طی سالهای ۱۳۶۷ تا ۱۳۸۶	۷۰
جدول ۳-۱۰: حداکثر سرعت وزش باد در شهر خرم آباد طی سالهای ۱۳۶۷ تا ۱۳۸۶	۷۲
جدول ۳-۱۱: تعداد جمعیت و خانوار شهرستان خرم آباد طی سالهای ۱۳۵۵ تا ۱۳۸۵	۷۷
جدول ۳-۱۲: تعداد جمعیت و نرخ رشد سالانه ی آن در شهر خرم آباد طی سالهای ۱۳۳۵ تا ۱۳۸۵	۷۷
جدول ۳-۱۳: توزیع جمعیت شهرستان خرم آباد بر حسب سن، جنس و وضع سکونت در سال ۱۳۸۵	۸۰
جدول ۴-۱: فضای سبز منطقه ی یک شهر خرم آباد در سال ۱۳۸۹	
جدول ۴-۲: فضای سبز منطقه ی دو شهر خرم آباد در سال ۱۳۸۹	۸۴
جدول ۴-۳: فضای سبز منطقه ی سه شهر خرم آباد در سال ۱۳۸۹	۸۶
جدول ۴-۴: سرانه ی فضای سبز شهر خرم آباد و مناطق سه گانه ی آن در سال ۱۳۸۹	۸۸

- جدول ۴-۵: پارک های منطقه ی یک شهر خرم آباد در سال ۱۳۸۹..... ۸۹
- جدول ۴-۶: پارک های منطقه ی دو شهر خرم آباد در سال ۱۳۸۹..... ۹۰
- جدول ۴-۷: پارک های منطقه ی سه شهر خرم آباد در سال ۱۳۸۹..... ۹۰
- جدول ۴-۸: سرانه ی پارک ها در شهر خرم آباد در سال ۱۳۸۹..... ۹۱
- جدول ۴-۹: مشخصات پارک ها به تفکیک سلسله مراتب پارکها در مناطق شهر خرم آباد در سال ۱۳۸۹..... ۹۳
- جدول ۴-۱۰: جنسیت ۱۲۰
- جدول ۴-۱۱: سن ۱۲۰
- جدول ۴-۱۲: میزان رضایت از چشم انداز پارک در شهر خرم آباد در سال ۱۳۸۹ ۱۲۱
- جدول ۴-۱۳: مواجه شدن یا نشدن با افراد مزاحم(معتادین، بیکارها، ولگردها و...) در پارک (از نظر امنیت در پارک ها) در شهر خرم آباد در سال ۱۳۸۹..... ۱۲۱
- جدول ۴-۱۴: میزان رضایت از کیفیت روشنایی پارک در شهر خرم آباد در سال ۱۳۸۹..... ۱۲۲
- جدول ۴-۱۵: میزان رضایت از نحوه ی پارک خودرو در اطراف این پارک(از جهت وجود پارکینگ یا توقفگاه در پارک یا نزدیک آن) در شهر خرم آباد در سال ۱۳۸۹..... ۱۲۳
- جدول ۴-۱۶: میزان رضایت از کیفیت مبلمان پارک (نیمکت، زباله دان، تابلوی راهنما، فضاهای خصوصی و خلوت و سایبان و...) در شهر خرم آباد در سال ۱۳۸۹..... ۱۲۳
- جدول ۴-۱۷: میزان رضایت از تاسیسات و تجهیزات پارک(کتابخانه، سالن اجتماعات، توالت،دستشویی، آبخوری و ...) در شهر خرم آباد در سال ۱۳۸۹..... ۱۲۴
- جدول ۴-۱۸: میزان رضایت از کمیت و کیفیت وسایل و زمین بازی کودکان و نوجوانان در پارک در شهر خرم آباد در سال ۱۳۸۹..... ۱۲۵
- جدول ۴-۱۹: میزان رضایت از وضعیت کلی پارک در شهر خرم آباد در سال ۱۳۸۹..... ۱۲۵
- جدول ۴-۲۰: تعداد و درصد پاسخ ها به سوال جنسیت و درجه ی رضایت مندی از چشم انداز پارک در شهر خرم آباد در سال ۱۳۸۹..... ۱۲۶
- جدول ۴-۲۱: بررسی رابطه ی بین جنسیت و درجه ی رضایت مندی از چشم انداز پارک در شهر خرم آباد در سال ۱۳۸۹..... ۱۲۷
- جدول ۴-۲۲: تعداد و درصد پاسخ ها به سوال جنسیت و مواجه شدن یا نشدن با افراد مزاحم در پارک در شهر خرم آباد در سال ۱۳۸۹..... ۱۲۷
- جدول ۴-۲۳: بررسی رابطه ی بین جنسیت و مواجه شدن یا نشدن با افراد مزاحم در پارک در شهر خرم آباد در سال ۱۳۸۹..... ۱۲۸
- جدول ۴-۲۴: تعداد و درصد پاسخ ها به سوال جنسیت و درجه ی رضایت مندی از روشنایی پارک در شهر خرم آباد در سال ۱۳۸۹..... ۱۲۹

- جدول ۴-۲۵: بررسی رابطه ی بین جنسیت و درجه ی رضایت مندی از روشنایی پارک در شهر خرم آباد در سال ۱۳۸۹ ۱۲۹
- جدول ۴-۲۶: تعداد و درصد پاسخ ها به سوال جنسیت و درجه ی رضایت مندی از نحوه ی پارک خودرو در پارک یا نزدیک آن در شهر خرم آباد در سال ۱۳۸۹ ۱۳۰
- جدول ۴-۲۷: بررسی رابطه ی بین جنسیت و درجه ی رضایت مندی از نحوه ی پارک خودرو در پارک یا نزدیک آن در شهر خرم آباد در سال ۱۳۸۹ ۱۳۱
- جدول ۴-۲۸: تعداد و درصد پاسخ ها به سوال جنسیت و درجه ی رضایت مندی از مبلمان پارک در شهر خرم آباد در سال ۱۳۸۹ ۱۳۱
- جدول ۴-۲۹: بررسی رابطه ی بین جنسیت و درجه ی رضایت مندی از مبلمان پارک در شهر خرم آباد در سال ۱۳۸۹ ۱۳۲
- جدول ۴-۳۰: تعداد و درصد پاسخ ها به سوال جنسیت و درجه ی رضایت مندی از تاسیسات و تجهیزات پارک در شهر خرم آباد در سال ۱۳۸۹ ۱۳۲
- جدول ۴-۳۱: بررسی رابطه ی بین جنسیت و درجه ی رضایت مندی از تاسیسات و تجهیزات پارک در شهر خرم آباد در سال ۱۳۸۹ ۱۳۳
- جدول ۴-۳۲: تعداد و درصد پاسخ ها به سوال جنسیت و درجه ی رضایت مندی از امکانات بازی کودکان و نوجوانان در پارک در شهر خرم آباد در سال ۱۳۸۹ ۱۳۴
- جدول ۴-۳۳: بررسی رابطه ی بین جنسیت و درجه ی رضایت مندی از امکانات بازی کودکان و نوجوانان پارک در شهر خرم آباد در سال ۱۳۸۹ ۱۳۴
- جدول ۴-۳۴: تعداد و درصد پاسخ ها به سوال جنسیت و درجه ی رضایت مندی از وضعیت کلی پارک در شهر خرم آباد در سال ۱۳۸۹ ۱۳۵
- جدول ۴-۳۵: بررسی رابطه ی بین جنسیت و درجه ی رضایت مندی از وضعیت کلی پارک در شهر خرم آباد در سال ۱۳۸۹ ۱۳۶
- جدول ۴-۳۶: تعداد و درصد پاسخ ها به سوال سن و درجه ی رضایت مندی از چشم انداز پارک در شهر خرم آباد در سال ۱۳۸۹ ۱۳۶
- جدول ۴-۳۷: بررسی رابطه ی بین سن و درجه ی رضایت مندی از چشم انداز پارک در شهر خرم آباد در سال ۱۳۸۹ ۱۳۷
- جدول ۴-۳۸: تعداد و درصد پاسخ ها به سوال سن و مواجه شدن یا نشدن با افراد مزاحم در پارک در شهر خرم آباد در سال ۱۳۸۹ ۱۳۷
- جدول ۴-۳۹: بررسی رابطه ی بین سن و مواجه شدن یا نشدن با افراد مزاحم در پارک در شهر خرم آباد در سال ۱۳۸۹ ۱۳۸

- جدول ۴-۴۰: تعداد و درصد پاسخ ها به سوال سن و درجه ی رضایت مندی از روشنایی پارک در شهر خرم آباد در سال ۱۳۸۹ ۱۳۸
- جدول شماره ی ۴-۴۱: بررسی رابطه ی بین سن و درجه ی رضایت مندی از روشنایی پارک در شهر خرم آباد در سال ۱۳۸۹ ۱۳۹
- جدول شماره ی ۴-۴۲: تعداد و درصد پاسخ ها به سوال سن و درجه ی رضایت مندی از نحوه ی پارک خودرو در پارک یا نزدیک آن در شهر خرم آباد در سال ۱۳۸۹ ۱۴۰
- جدول ۴-۴۳: بررسی رابطه ی بین سن و درجه ی رضایت مندی از نحوه ی پارک خودرو در پارک یا نزدیک آن در شهر خرم آباد در سال ۱۳۸۹ ۱۴۱
- جدول ۴-۴۴: تعداد و درصد پاسخ ها به سوال سن و درجه ی رضایت مندی از مبلمان پارک در شهر خرم آباد در سال ۱۳۸۹ ۱۴۱
- جدول ۴-۴۵: بررسی رابطه ی بین سن و درجه ی رضایت مندی از مبلمان پارک در شهر خرم آباد در سال ۱۳۸۹ ۱۴۲
- جدول ۴-۴۶: تعداد و درصد پاسخ ها به سوال سن و درجه ی رضایت مندی از تاسیسات و تجهیزات پارک در شهر خرم آباد در سال ۱۳۸۹ ۱۴۲
- جدول ۴-۴۷: بررسی رابطه ی بین سن و درجه ی رضایت مندی از تاسیسات و تجهیزات پارک در شهر خرم آباد در سال ۱۳۸۹ ۱۴۳
- جدول ۴-۴۸: تعداد و درصد پاسخ ها به سوال سن و درجه ی رضایت مندی از امکانات بازی کودکان و نوجوانان در پارک در شهر خرم آباد در سال ۱۳۸۹ ۱۴۳
- جدول ۴-۴۹: بررسی رابطه ی بین سن و درجه ی رضایت مندی از امکانات بازی کودکان و نوجوانان در پارک در شهر خرم آباد در سال ۱۳۸۹ ۱۴۴
- جدول ۴-۵۰: تعداد و درصد پاسخ ها به سوال سن و درجه ی رضایت مندی از وضعیت کلی پارک در شهر خرم آباد در سال ۱۳۸۹ ۱۴۵
- جدول ۴-۵۱: بررسی رابطه ی بین سن و درجه ی رضایت مندی از وضعیت کلی پارک در شهر خرم آباد در سال ۱۳۸۹ ۱۴۵

فهرست نقشه ها

عنوان صفحه

نقشه شماره ۱-۳: تقسیمات سیاسی استان لرستان	۵۴
نقشه شماره ۲-۳: موقعیت شهرستان خرم آباد در استان لرستان.....	۶۲
نقشه شماره ۱-۴: توزیع پارک ها در شهر خرم آباد در سال ۱۳۸۹.....	۹۷
نقشه شماره ۲-۴: توزیع پارک ها در مناطق شهر خرم آباد در سال ۱۳۸۹.....	۹۸
نقشه شماره ۳-۴: شعاع دسترسی پارک ها در شهر خرم آباد در سال ۱۳۸۹.....	۹۹
نقشه شماره ۴-۴: توزیع پارک های واحد همسایگی در شهر خرم آباد در سال ۱۳۸۹.....	۱۰۲
نقشه شماره ۵-۴: توزیع پارک های واحد همسایگی در مناطق خرم آباد در سال ۱۳۸۹.....	۱۰۳
نقشه شماره ۶-۴: توزیع پارک های محلی در شهر خرم آباد در سال ۱۳۸۹.....	۱۰۴
نقشه شماره ۷-۴: توزیع پارک های محلی در مناطق شهر خرم آباد در سال ۱۳۸۹.....	۱۰۵
نقشه شماره ۸-۴: توزیع پارک های ناحیه ای در شهر خرم آباد در سال ۱۳۸۹.....	۱۰۶
نقشه شماره ۹-۴: توزیع پارک های ناحیه ای در مناطق شهر خرم آباد در سال ۱۳۸۹.....	۱۰۷
نقشه شماره ۱۰-۴: توزیع پارک های منطقه ای در شهر خرم آباد در سال ۱۳۸۹.....	۱۰۸
نقشه شماره ۱۱-۴: توزیع پارک های منطقه ای در مناطق شهر خرم آباد در سال ۱۳۸۹.....	۱۰۹
نقشه شماره ۱۲-۴: شعاع دسترسی پارک های واحد همسایگی در شهر خرم آباد در سال ۱۳۸۹.....	۱۱۱
نقشه شماره ۱۳-۴: شعاع دسترسی پارک های محلی در شهر خرم آباد در سال ۱۳۸۹.....	۱۱۲
نقشه شماره ۱۴-۴: شعاع دسترسی پارک های ناحیه ای در شهر خرم آباد در سال ۱۳۸۹.....	۱۱۳
نقشه شماره ۱۵-۴: شعاع دسترسی پارک های منطقه ای در شهر خرم آباد در سال ۱۳۸۹.....	۱۱۴

فصل اول

کلیات تحقیق

۱-۱- بیان مسأله

شاید مهم ترین بحرانی که در آغاز قرن بیستم گریبان گیر شهرها شده گسستگی تدریجی پیوند انسان و طبیعت است، به گونه ای که در شهرها، به ویژه مادر شهرها ارتباط مستقیم با محیط طبیعی یا بسیار ناچیز است یا اینکه اصلاً وجود ندارد و این مسئله چهره شهرها را زشت و نابسامان و شهروندان را انسان هایی بی روح و آزرده خاطر ساخته است. فضای سبز شهری (پارک ها) از جمله کاربری هایی محسوب می شود که توزیع مناسب آن در سطح مناطق مختلف شهر از اهمیت بسیاری برخوردار می باشد.

کمبود فضای سبز و عدم تلاش جدی جهت ایجاد و ارتقاء کیفیت آن در شهرها (همراه با گسترش بی رویه ی شهرها) مسائل و مشکلاتی را در ابعاد گوناگون برای شهرها و شهروندان سبب گردیده است.

ساخت و سازهای شهری با دست اندازی به فضاهای سبز اطراف، روز به روز بر وسعت خود می افزایند و در این فرایند رشد و گسترش، به ایجاد و گسترش فضاهای سبز درون شهری توجهی نمی شود، در حالی که فضای سبز در شهر همچون ریه های تنفسی برای شهر به شمار می رود. پارک ها به عنوان یکی از اشکال فضای سبز و یکی از اجزاء شکل دهنده ی شهرها محسوب می شوند که علاوه بر تأثیرات زیست محیطی به دلیل ایجاد چشم اندازهای زنده و سبز خود، در زیبایی شهرها نقشی بسزا دارند. پارک ها ضمن اینکه تا حد زیادی خواسته های زیبایی شناختی جمعیت شهرنشین را پاسخ می دهد، در زمینه ی ارضای انتظارات و خواسته های بهداشتی، زیست محیطی و روانی و اجتماعی جامعه ی شهری نیز موثر واقع می گردد. به غیر از ایفای نقش های مهم زیست محیطی و تاثیرگذاری قوی بر سیمای بصری، پارک ها می توانند تا حدودی محدودیت های دسترسی اقشار کم درآمد شهری را به طبیعت جبران نمایند. مشاهدات تجربی نشان می دهد که وجود پارک های شهری به طرق مختلف بر کیفیت زندگی شهری تأثیر مطلوب می گذارد. هم چنین این مکان ها شرایط مناسبی را برای گذران اوقات فراغت شهروندان مهیا می کنند. فضاهای سبز شهری و پارک ها هم به دلیل اهمیت تفریحی شان و هم به علت نقش مهمی که در حفظ تعادل محیط زیست شهری و تعدیل آلودگی هوا دارند، مورد توجه هستند.

شهر خرم آباد از جمله شهرهایی است که در زمینه ی فضای سبز و از جمله پارک های شهری از توزیع مناسبی برخوردار نمی باشد به گونه ای که سرانه ی اختصاص یافته ی فضای سبز به ازاء

هر نفر برابر با ۷/۴۲ مترمربع بوده و این رقم اختلاف فاحشی با رقمی که از سوی محیط زیست سازمان ملل متحد (۲۰ ک ۲۵ مترمربع) اعلام شده، دارد. با توجه به اینکه پارک یکی از اشکال فضای سبز محسوب می شود، مطلب فوق بیانگر اهمیت گسترش و توزیع مناسب پارک ها در شهر خرم آباد است. هم چنین پارک های شهر مورد مطالعه از کیفیت مناسبی جهت برآوردن نیازهای گوناگون شهروندان برخوردار نیست.

در این پژوهش تلاش می شود تا به صورت ویژه به بررسی توزیع فضایی پارک ها در شهر خرم آباد پرداخته شود.

۲-۱- ضرورت تحقیق

امروزه مفهوم شهرها بدون فضای سبز در اشکال گوناگون آن، دیگر غیر قابل تصور می باشد (محمدی و دیگران، ۱۳۸۷: ۳۳).

جامعه فعال و پر تحرک و جامعه ای که به سمت توسعه یافتگی می رود، نیازمند استراحت، آرامش و تجدید قواست (داداشی و دیگران، ۱۳۸۵: ۵۱۳). با توجه به افزایش جمعیت و آلودگی روزافزون محیط شهری، نقش حیاتی فضاهای سبز روز به روز روشن تر می شود. فضای سبز به عنوان فیلتر طبیعی از آلودگی های محیطی مانند دود و صدا می کاهد و تضمین کنند نسبی سلامت فردی و اجتماعی ساکنان شهر و آرامش محیط آن است (پورمحمدی، ۱۳۸۶: ۳۸). فضاهای سبز شهری نه تنها به دلیل اهمیت تفریحی شان مورد توجه اند، بلکه به دلیل نقشی که در حفظ و تعادل محیط زیست شهری و تعدیل آلودگی هوا و پرورش روحی و جسمی ساکنان شهر ایفا می کنند، ارزشمند هستند (Dunnet, 2002: 4).

فضاهای سبز و آزاد، بهترین مکان برای تجدید قوای جسمی و روحی به شمار می روند. در مطالعات فضای سبز شهری، علاوه بر میزان فضای سبز، دسترسی به اینگونه فضاها نیز مد نظر قرار می گیرد. امروزه، دسترسی به فضای سبز و امکان گذران اوقات فراغت در این فضاها، یکی از ارکان اصلی توسعه به شمار می رود. یکی از مهم ترین اهداف در مطالعات شهری ایجاد تعادل است. این امر برای برنامه ریزان شهری دارای بیشترین د رجه اهمیت است. چنانچه طرز قرارگیری و توزیع خدمات شهری و کاربری ها، از جمله فضای سبز، دارای تعادل باشند، همه ی قشرهای جامعه تا حد امکان از آنها بهره مند خواهند بود (داداشی و دیگران، ۱۳۸۵: ۵۱۳).

سطوح و فضاهای سبز عمومی در گستره ی شهرها به اشکال مختلف از جمله بوستان های شهری در سطوح مختلف عملکردی، به چشم می خورد (نهجیری، ۱۳۸۵: ۹۳).

شهر خرم آباد از جمله شهرهایی است که در زمینه ی توزیع مناسب و مطلوب و کیفیت پارک ها با مشکل روبروست و با توجه به اینکه کاربری فضای سبز و پارک ها یکی از کاربری های اصلی شهرها محسوب می شود. بنابراین برنامه ریزی جهت بهبود کیفیت آنها و توزیع مناسب این فضاها در سطح شهر و مناطق سه گانه ی آن و در نتیجه دسترسی آسان به پارک ها ضروری به نظر می رسد.

لذا در این تحقیق سعی بر آن است تا با توجه به اهمیت پارکها در زندگی شهروندان به بررسی توزیع فضایی پارکها و کیفیت آنها در این شهر پرداخته شود.

۳-۱- فرضیات تحقیق

الف) به نظر می رسد توزیع فضایی پارک ها در سطح شهر خرم آباد نامتوازن است .

ب) به نظر می رسد توزیع فضایی پارک ها با توزیع فضایی جمعیت در مناطق مختلف شهر خرم آباد مطابقت ندارد.

ج) به نظر می رسد کیفیت پارک ها در شهر خرم آباد نامطلوب است.

۴-۱- اهداف تحقیق

۴-۱-۱- هدف اصلی

هدف اصلی این پژوهش، بررسی توزیع فضایی پارک های شهری در شه خرم آباد و ارائه ی راهکارهایی جهت بهبود کیفیت پارک ها و توزیع فضایی آن در سطح شهر خرم آباد می باشد.

۴-۱-۲- اهداف فرعی

برخی از اهداف فرعی این پژوهش عبارت اند از:

- بررسی نحوه ی دسترسی به پارک های شهری در شهر خرم آباد

- بررسی موقعیت فعلی پارک ها در شهر خرم آباد

- بررسی کیفیت فعلی پارک ها در شهر خرم آباد

۵-۱- پیشینه ی موضوع در ایران و جهان

۵-۱-۱- جهان

برخی از پژوهش هایی که در جهان در خصوص فضای سبز (پارک ها) انجام شده است، عبارت است از:

در سال ۱۹۹۸ مقاله ای با عنوان "پارک های شهری به عنوان حصارهای سبز یا مغناطیس های سبز؟ روابط موثر در پارک های مرز واحد همسایگی " توسط پل اچ گوبستر (Paul H Gobster) نوشته شد که در آن به نقد نظریه ی دیوار سبز، بهبود درک پارک ها به عنوان حصارها، نظریه ی پارک ها به عنوان دیوار سبز پرداخته شد.

در همان سال (۱۹۹۸) امیلی تالن (Emily Talen) مقاله ای با نام "زیبایی مجسم: نقشه های اکویتی (Equity) برای برنامه ریزان " منتشر کرد که در آن به مکانیابی پارک ها با استفاده از GIS پرداخت.

در سال ۲۰۰۱ نیکولز (Nicholls) و شافر (Shafer) در مقاله ای تحت عنوان "سنجش دسترسی و برابری در یک سیستم پارک محلی : منفعت تکنولوژی های زمین فضایی برای پارک و تفریح"، مسافت پارک های محلی را در یک شبکه آنالیز محاسبه و به ارزیابی دسترسی و برابری در یک سیستم پارک محلی پرداختند.

در سال ۲۰۰۳ وان حرزل ای (Van Herzele A) و ویدمان تی (Wiedemann T) مطلبی تحت عنوان "ابزار بازنگری برای ایجاد فضاهای سبز شهری قابل دسترسی و جذاب " منتشر ساختند که در آن ارزیابی های کمی و کیفی به وسیله ترسیم امکان سنجی دسترسی به نواحی و آنالیز سطوح فضاهای سبز را انجام دادند.

در سال ۲۰۰۴ آناکیه سورا (Ana chiesura) مقاله ای تحت عنوان "نقش پارک های شهری در شهرهای پایدار" منتشر کرد که در آن بر آثار روانشناختی پارک بر روی شهروندان تأکید دارد. در سال ۲۰۰۶ کیوشیک اوه (Kyushik Oh) و سنونگ یون جنونگ (Seunghyun Jeong) مقاله ای در این زمینه با عنوان "ارزیابی توزیع فضایی پارک های شهری با استفاده نرم افزار جی